

УРОК 8

Фонетика. Вимова шиплячих приголосних у суфіксах прикметників.

Граматика.

1. Утворення і вживання ступенів порівняння прикметників та прислівників.
2. Місцевий відмінок множини іменників, прикметників, числівників, займенників.
3. Утворення і вживання складнопідрядних речень з підрядними причини і наслідку.
4. Утворення і вживання складнопідрядних речень з підрядними мети.

Дієслова: ловити, розташовувати, вміти, погоджуватися, отримувати, дізнаватися, сперечатися, кричати.

Лексична тема: Черкаси – місто, в якому я живу і навчаюсь.

1. Читайте.

жч – [жч]

щ – [шч]

дорожчий

ближчий

вищий

вужчий

важчий

кращий

дужчий

Мій брат молодший, ніж сестра.

який?

молодий ————— молодший

Ступені порівняння прикметників

Прикметник	суфікс	вищий ступінь
старий	– ш	старший
молодий	– ш	молодший
дешевий	– ш	дешевший
новий	– іш	новіший
повний	– іш	повніший
легкий	– ш	легший
глибокий	– ш	глибший
далекий	– ш	дальший
високий	(с + ш) = щ	вищий
дорогий	(г + ш) = жч	дорожчий
вузький	(з + ш) = жч	вужчий
дужий	(ж + ш) = жч	дужчий

добрий – добріший
добрий = гарний – кращий
хороший – кращий
поганий – гірший
великий – більший
малий – менший
товстий – товщий, товстіший

2. Читайте.

а) – Ольго, скажіть, будь ласка, який предмет цікавіший: історія чи географія?

– Мені цікавіша географія. А наш студент Юрко вважає, що історія цікавіша, ніж географія.

– Дякую.

– Будь ласка.

б) – Максиме, скажіть, будь ласка, яке місто більше: ваше рідне, чи те, в якому ви вчитесь?

– Моє рідне місто менше, ніж це. Тут більші будинки, красивіші вулиці, ширша річка і більше населення.

– Спасибі.

– Прошу.

3. Поставте прикметники у вищому ступені порівняння.

1. Антон (високий), ніж Ганна.
2. Сестра (молода), ніж брат.
3. Ольга (тонка), ніж Ірина.
4. Хлопець (великий), ніж дівчина.
5. Зошит (малий), ніж книга.
6. Олівець (поганий), ніж ручка.
7. П'ятірка (гарна), ніж двійка.
8. Чай (солодкий), ніж кава.

Брат молодший, ніж сестра.
Книга товстіша, ніж зошит.

(Н.в.)

Хто?

Що?

прикметник
(вищий ступінь)

ніж

(Н.в.)

хто?

що?

Брат молодший від сестри.
Книга товстіша від зошита.

(Н.в.)

Хто?

Що?

прикметник
(вищий ступінь)

від

(Р.в.)

кого?

чого?

Брат молодший за сестру.
Книга товстіша за зошит (-а).

(Н.в.)

Хто?

Що?

прикметник
(вищий ступінь)

за

(З.в.)

кого?

що?

4. Читайте.

1. Волга ширша і довша, ніж Дніпро. Волга ширша і довша від Дніпра. Волга ширша і довша за Дніпро.
2. Будинок більший, ніж кімната. Будинок більший від кімнати. Будинок більший за кімнату.
3. Вулиця менша, ніж площа. Вулиця менша від площі. Вулиця менша за площу.

5. Поставте прикметники у вищому ступені порівняння.

1. Думка (швидка), ніж слово.
2. Золото (дороге) від срібла.
3. Життя (дороге) за золото.
4. Добре ім'я (гарне) від багатства.
5. Розумний ворог (добре), ніж дурний друг.
6. Гірка правда (добра) за солодку брехню.

Ступені порівняння прикметників

Прикметник у вищому ступені	Прикметники у найвищому ступені	
	Префікс	Найвищий ступінь
старший	най-	найстарший
новіший	най-	найновіший
легший	най-	найлегший
дужчий	най-	найдужчий

6. Поставте прикметники у найвищому ступені порівняння.

1. Початок завжди (важкий).
2. (Дорога) та пісня, яку співала мама.
3. (Великий) ворог – дурний розум.
4. (Важка) професія – бути людиною.
5. Життя – (гарна) школа.
6. Здоров'я – це (дороге) в житті.

Максим малює красиво.
А Ольга малює красивіше.

Як?

Красиво ——— красивіше

Ступені порівняння прислівників

Прислівник	Суфікс	Вищий ступінь порівняння	Найвищий ступінь порівняння
дешево красиво	– ш – іш	дешевше красивіше	найдешевше найкрасивіше
солодко глибоко далеко	– ш – ш – ш	солідше глибше дальше	найсолідше найглибше найдалше
високо дорого близько важко	(с + ш) = щ (г + ш) = жч (з + ш) = жч (ж + ш) = жч	вище дорожче ближче важче	найвище найдорожче найближче найважче

7. Читайте.

1. Мені йти до роботи ближче, ніж батькові.
2. Пальто коштує дорожче, ніж костюм.
3. Сьогодні артисти танцювали краще, ніж учора.
4. Ахмед отримує листи частіше, ніж його друг.
5. Том читає краще, ніж пише.
6. Орел літає найвище.
7. Ця балерина танцює найкраще.

8. Читайте.

Який подарунок найдорожчий?

В однієї матері було два сини: старший і молодший. Обидва любили її, але характери у них були різні. Молодший син був добріший, чуйніший і лагідніший, ніж старший. Він завжди помічав, що хвилює матір, чому вона сумує, а чому радіє.

І ось настав день народження мами. Молодший син у цей день встав рано-рано. Він пам'ятав, що матері дуже подобаються едельвейси. Він бачив, як одного разу мама дивилась на ці квіти, коли назустріч їм ішла жінка з едельвейсами в руках. Він знав, що ці квіти завжди дарував мамі батько.

Едельвейси ростуть високо в горах. Син пішов у гори і приніс едельвейси.

Коли мама прокинулась, вона побачила на столі свої улюблені квіти.

Старший син згадав про день народження матері лише ввечері, коли повертався з роботи додому. Він купив найкрасивіші троянди і подарував їй.

Але скромні едельвейси, які приніс вранці молодший син, були дорожчі матері, ніж чудові троянди, які подарував старший син.

9. Перекажіть текст.

Іноземні студенти були в різних навчальних закладах нашого міста.

Називний відмінок множини. Які ?	Місцевий відмінок множини (У, в, на) яких ?	
нові (інститути)	у нових (інститутах)	- их
ці (дівчата)	на цих (дівчатах)	- их
перші (друзі)	на перших (друзях)	- их
мої (листи)	в моїх (листах)	- их

10. Читайте.

– Мігелю, де ви любите гуляти у вільний час?

– У вільний час ми з друзями гуляємо у красивих парках, у зелених скверах нашого міста. Ми любимо відпочивати на широких берегах Дніпра.

– Ви були в середніх навчальних закладах міста?

– Так, ми були в середніх школах та ліцеях міста.

- Вам сподобалось?
- Дуже.
- Дякую.
- Будь ласка.

11. Дайте відповіді на запитання.

1. Де були друзі? (свої нові товариші).
2. Де відпочивали студенти? (наші туристичні бази).
3. Де працюють ваші учні? (різні українські міста).
4. Де живуть його друзі? (ці африканські країни).
5. Де вчаться школярі? (великі світлі класи).
6. Де можна почитати нову інформацію? (нові спеціальні журнали).
7. Де живуть студенти? (студентські гуртожитки).

12. Читайте.

Черкаси

Я в Україні давно, і краса цієї країни зачаровує мене з першої зустрічі.

Нині я проживаю і навчаюся в місті Черкаси.

Черкаси – красиве місто на березі Дніпра. Це – промисловий, культурний і адміністративний центр області. Місто знаходиться в центрі України. У нього давня історія. Черкасам більше, ніж 700 років. Тут мешкає понад 300 тисяч жителів.

Місто розділене на декілька районів. У кожному районі є все необхідне для людей: магазини, школи, дитячі садки, поліклініки, лікарні, кінотеатри, бібліотеки, клуби. На прямих вулицях, невеликих проспектах, широких бульварах, біля будинків та інститутів багато дерев і квітів.

Бульвар Шевченка – головна вулиця міста. Вона широка й красива. Праворуч і ліворуч – високі будинки, магазини, кафе. У центрі міста – пам'ятник українському поетові Тарасу Шевченку.

У місті багато красивих будівель: Палац культури "Дружба народів", Будинок торгівлі, театр імені Шевченка. У театрі і Палаці культури можна подивитися спектаклі, концерти; у філармонії – послухати сучасну і класичну музику.

У Черкасах є Пагорб Слави. Тут поховані воїни, які захищали місто від фашистів. На вершині Пагорба – образ Батьківщини-матері. Жителі міста приносять сюди квіти.

Біля Пагорба Слави знаходиться найбільший музей Черкас – краєзнавчий. У ньому можна дізнатись багато цікавого про природу і історію міста.

На території міста є два великих заводи. Завод " Азот" випускає мінеральні добрива, завод " Богдан" – автомобілі. Також у місті виготовляють лаки, фарбу. Розвинена в Черкасах швейна промисловість. Кондитерська фабрика «Світ ласощів» пригостить охочих смачною випічкою.

Черкаси – зелене місто. У ньому є красиві сквери і парки. Тут люблять відпочивати жителі Черкас і гості міста. Найбільший парк називається «Соснівка». Тут багато соснових дерев, є скульптури, мости, фонтани, озера. У багатьох лікувальних санаторіях та санаторіях відпочинку лікуються жителі всієї області.

Сьогодні молоді люди міста та області мають змогу навчатися у чотирьох вищих навчальних закладах, у середніх спеціальних ліцеях, у спеціальних професійних, музичних та художніх школах.

У Черкасах є два театри, філармонія, 6 кінотеатрів, 3 музеї, 16 будинків культури, 142 бібліотеки.

Працює в місті зоопарк, у якому живуть різні звірі, птахи, комахи, рептилії. Зоопарк знаходиться біля парку Перемоги.

У Черкасах є стадіони, басейни, спортивні комплекси. Черкаські команди беруть участь у змаганнях з футболу, волейболу, баскетболу.

Це невелике, але красиве й затишне місто.

13. Дайте відповіді на запитання.

1. Де розташовані Черкаси?
2. Як розділене місто?
3. Що є в кожному районі?
4. Яка головна вулиця міста?
5. Що є в центрі міста?
6. Що ви знаєте про Пагорб Слави?
7. Які заводи й фабрики є в місті?
8. Чи є парки в Черкасах? Які вам подобаються?
9. Які навчальні заклади є в місті?

Віктор не був на уроці, тому що він був хворий.

Причина (чому? = тому що)	Наслідок (результат, висновок)
1. Я вчусь у медичному інституті, тому що хочу бути лікарем.	Я хочу бути лікарем, тому я вчусь у медичному інституті.
2. Хуан багато працює, тому що хоче добре знати українську мову.	Хуан хоче добре знати українську мову, тому він багато працює.

14. Складіть речення за зразком.

Зразок: – *Марія запізнюється, тому я часто її чекаю.*
– *Я часто чекаю Марію, тому що вона запізнюється.*

1. Марта любить вірші Лесі Українки, тому вона буде їх читати в клубі.
2. У Марини сьогодні день народження, тому її прийшли поздоровити друзі.
3. Студенти з Аргентини будуть навчатися в Україні, тому вони добре вивчають українську мову.
4. Марко хоче брати участь у змаганнях, тому він серйозно займається спортом.
5. Родріго любить аргентинські народні пісні, тому він щодня грає на гітарі.
6. Габріель хоче стати дипломатом, тому він вивчає міжнародну політику.

Антоніо приїхав в Україну, щоб отримати вищу освіту.

Мета (навіщо? для чого? з якою метою?).
Я прийшов у магазин, <u>щоб</u> купити хліб (хліба).
Ми пішли в бібліотеку, <u>щоб</u> узяти книгу.
..... , ЩОБ + інфінітив
Я прийшов до друга, щоб він пояснив мені завдання.
Я пішов до викладача, щоб він дав мені книгу.
..... , ЩОБ +ХТО? + дієслово минулого часу.

15. Дайте відповіді на запитання.

1. Навіщо ти ходив на пошту? (послати телеграму).
2. Для чого ти ходив у книгарню? (купити українсько - іспанський словник).
3. Навіщо ми вивчаємо українську мову? (вчитися в Україні).
4. Чому ти ходив до товариша? (він розповів про свою країну).
5. Навіщо Ганна купила підручник(-а)? (вивчати історію).
6. Для чого ти їздив до Хуана? (він дав мені листа).
7. Чому ти телефонував Ользі? (розповісти про екскурсію).

16. Закінчіть речення.

1. Наташа дала Віктору словник, щоб . . . .
2. Віктор купив квитки, щоб . . . .

3. Іра пішла в магазин, щоб . . . . .
4. Мама дала мені гроші, щоб . . . . .
5. Ігор приїхав до мене, щоб . . . . .
6. Ми прийшли в лінгафонний кабінет, щоб . . . . .
7. Студенти пішли до викладача, щоб . . . . .

ловити (н.в.) ← піймати (д.в.)
  зловити (д.в.)
вміти (н.в.) – зуміти (д.в.)
погоджуватися (н.в.) – погодитися (д.в.)
отримувати (н.в.) – отримати (д.в.)
дізнаватися (н.в.) – дізнатися (д.в.)
сперечатися (н.в.) – посперечатися (д.в.)
кричати (н.в.) – закричати (д.в.)

17. Читайте текст.

У нашій сім'ї все вирішує тато

Щороку мама і тато вирішують, де ми будемо відпочивати під час літніх канікул. Щороку вони довго обговорюють, де і як ми будемо відпочивати, тому що не можуть одразу вирішити це питання. У кожного з нас свої захоплення, свої улюблені заняття. Мама любить нежарку погоду, їй подобається гуляти в тихих місцях, де мало людей.

Тато любить ловити рибу. Для нього це найцікавіше заняття. А я люблю грати в футбол. Я дуже хочу навчитися плавати, тому що всі хлопці з нашого будинку вміють плавати, а я ще не вмію. Тому я хочу, щоб цього року ми відпочивали на морі.

Одного разу тато прийшов з роботи і сказав:

– Доброго вечора! Давайте обговоримо, де ми будемо відпочивати влітку. Минулого року ми їздили туди, куди хотіла поїхати мама. Тому цього року я хочу, щоб ми відпочивали біля Чорного моря.

– Звичайно, любий, – сказала мама, – ти сам вирішуєш, куди ми їхатимемо відпочивати.

– Моя відпустка в липні, – сказав тато. – І ми поїдемо до Чорного моря. Ось адреса пансіонату, де ми будемо жити.

– А що ми будемо там робити? – запитав я.

– Будемо відпочивати, ловити рибу, а ти будеш учитися плавати.

– Ми поїдемо до Чорного моря! – голосно й радісно вигукнув я.

– Це чудово, – сказала мама, – але на Чорному морі дуже багато рибалок.

– Я не погоджуюся з тобою, – сказав тато.
 – Не треба сперечатися, – сказала мама. – Адже у нас все вирішуєш ти.
 – Ти правильно говориш, – сказав тато.
 – Послухайте! – вигукнув я. – Може, є місце, де є багато риби і мало рибалок?
 – Я не знаю, – відповів тато. – Напевне, знає мама.
 – Риба є і в Балтійському морі, – сказала мама. – Там я знаю чудове тихе місце, де є хороший пансіонат, який побудував наш завод. Минулого року туди їздила моя подруга. Ми можемо поїхати туди, і ти зможеш ловити свою рибу.
 – Я хочу поїхати туди! – сказав я.
 – Але ж, синку, у нас усе вирішує тато, – сказала мама.
 – Добре. Я погоджуюсь, – сказав тато. – Як називається цей пансіонат? Я зателефоную туди і про все дізнаюся.
 – Не потрібно, любий, – сказала мама, – я вже все зробила. Ось путівки, які я отримала на заводі. У нас буде маленький будиночок на березі моря. А поряд є озера, де ти зможеш ловити рибу.

18. Дайте відповіді на запитання.

1. Яке питання щороку вирішують тато і мама?
2. Які захоплення у кожного члена сім'ї?
3. Куди їздила сім'я відпочивати минулого року?
4. Куди і чому хотів поїхати відпочивати цього року тато ?
5. Куди хотіла поїхати відпочивати мама?
6. Де буде відпочивати сім'я цього року?
7. Чому оповідання називається “У нашій сім'ї все вирішує тато”?

ВПРАВИ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Вправа 1. *Поставте прикметники у вищому ступені порівняння.*

1. Ці гори (високі), ніж ці.
2. Ця вулиця (широка), ніж ця.
3. Це місто (велике), ніж це.
4. Цей костюм (дорогий), ніж цей.
5. Це озеро (мале), ніж це.
6. Та сукня (красива), ніж ця.
7. Він (молодий) за мене.

8. Ті словники (гарні), ніж ці.
9. Кава з молоком (смачна), ніж чорна кава.

Вправа 2. *Поставте замість крапок прикметники у вищому ступені порівняння.*

1. Це місто красиве, а це .... .
2. Ця дівчинка хороша, а ця .... .
3. Цей будинок високий, а цей .... .
4. Ця кімната погана, а ця .... .
5. Цей текст цікавий, а той .... .
6. Та стаття велика, а ця .... .
7. Ці журнали дорогі, а ці .... .
8. Це завдання важке, а це .... .
9. Ці вулиці широкі, а ці .... .
10. Ця аудиторія мала, а ця .... .

Вправа 3. *Поставте прислівники у вищому ступені порівняння.*

1. Говоріть тихо!
2. Читайте голосно!
3. Пишіть гарно!
4. Слухайте уважно!
5. Розповідайте повільно!
6. Працюйте багато!
7. Ідіть швидко!
8. Одягайтесь тепло!
9. Виконуйте домашнє завдання старанно!
10. Приходьте часто!

Вправа 4. *Пишіть речення, вживаючи прикметники у найвищому ступені порівняння.*

Зразок: – Це мої хороші друзі.
– Це мої найкращі друзі.

1. Це відомі композитори.
2. Це наші улюблені артисти.
3. Це цікавий фільм.
4. Цей парк красивий.
5. Ці гори високі.
6. Ця річка велика.
7. Ці экзамени були важкі.
8. Він купив хороший подарунок.
9. Це сильна футбольна команда.

Вправа 5. *Пишіть за зразком.*

Зразок: – Фільм про Китай не такий цікавий, як фільм про Аргентину.
– Так, фільм про Аргентину цікавіший, ніж (як) фільм про Китай.

1. Зіна не така красива, як Ганна.
2. Квиток до Києва не такий дорогий, як квиток до Львова.
3. Ця фотографія не така гарна, як та.
4. Вчора був не такий холодний день, як сьогодні.
5. Віктор не такий молодий, як Антон.
6. Моя оцінка не така погана, як твоя.
7. Марія танцює не так гарно, як Надіна.
8. Мій брат телефонує мені не так часто, як сестра.
9. Ольга розповідає не так цікаво, як Ніна.
10. Марта готує не так смачно, як Еліана.

Вправа 6. Виділені слова поставте у місцевому відмінку множини.

1. Студенти сидять в аудиторії.
2. Картини висять на стіні.
3. Робітники працюють на фабриці і на заводі.
4. Ми купуємо книги в магазині і в кіоску.
5. Студенти були в театрі і в музеї.
6. Ми читали про це в газеті.
7. Студенти навчаються в інституті.
8. Мої друзі живуть у місті і в селі.

Вправа 7. Дайте відповіді на запитання, використовуючи слова в дужках.

1. У яких будинках живуть співробітники? (великі, нові).
2. Де навчаються діти? (гарні сучасні школи).
3. В яких аудиторіях працюють студенти? (великі, світлі).
4. Де можна подивитися дитячі фільми? (дитячі кінотеатри).
5. В яких газетах писали про ці новини? (вчорашні).
6. Де навчаються студенти? (різні інститути).
7. Де живуть студенти? (нові гуртожитки).
8. Де можна займатися спортом? (стадіони і спортивні зали).
9. Де вони купують газети і журнали? (газетні кіоски).
10. В яких містах студенти були на екскурсії? (українські).

Вправа 8. Поставте слова із дужок у потрібному відмінку.

1. На (студентські вечори) завжди дуже весело.
2. Українські й іноземні студенти живуть у (студентські гуртожитки).
3. У (ці лабораторії) працюють майбутні хіміки.
4. Улітку ми відпочивали в (українські села).
5. У (наші аудиторії) висять картини і таблиці.
6. Ці діти навчаються в (п'яті класи).

7. В її кімнаті на (стіни) висять чудові картини.
8. У (кінотеатри) міста ідуть цікаві фільми.
9. На (ці вулиці) завжди багато автомобілів.

Вправа 9. *Пишіть речення за зразком.*

Зразок: – Я не піду в кіно. Я вже дивився цей фільм.
– Я не піду в кіно, тому що я вже дивився цей фільм.
– Я вже дивився цей фільм, тому я не піду в кіно.

1. Андрій не прийшов в інститут. Він був хворий.
2. Він не зробив домашнє завдання. У нього боліла голова.
3. Весь день ми сиділи вдома. На вулиці йшов дощ.
4. Ганна завжди добре відповідає. Вона багато працює вдома.
5. Він запізнився сьогодні на урок. Він пізно встав.
6. Я не можу йти до театру. В мене є справи.
7. Я хочу їсти. Я сьогодні ще не обідав.
8. Джон добре говорить українською мовою. Він два роки жив в Україні.

Вправа 10. *Замініть речення з підрядними наслідку на речення з підрядними причини.*

Зразок: – Ніна вже дивилася цю виставу, тому вона не піде до театру.
– Ніна не піде до театру, тому що вона вже дивилася цю виставу.

1. Він не читав удома тексту, тому він погано відповідав на уроці.
2. Сьогодні він пізно встав, тому він не встиг поснідати.
3. Учора у мене були справи, тому я не був на вечорі.
4. Учора була погана погода, тому ми весь день були вдома.
5. У мене болить нога, тому я не піду грати в футбол.
6. У мене не було грошей, тому я не купив квитки в театр.
7. Антон погано себе почуває, тому не прийде на заняття.

Вправа 11. *Дайте відповіді на запитання, використовуючи підрядні речення причини.*

1. Чому він не був сьогодні на лекції?
2. Чому вона не купила цей підручник?
3. Чому вони пізно повернулися додому?
4. Чому ти не зателефонував мені вчора?
5. Чому вона погано склала екзамени?
6. Чому він не був у клубі?
7. Чому вона сьогодні така сумна?
8. Чому ви не хочете йти гуляти?
9. Чому вона так погано читає?

10. Чому він не прийшов на стадіон?

Вправа 12. Допишіть речення.

1. Вчора він не був у басейні, тому що . . . . .
2. Вчора він не був у класі, тому що . . . . .
3. Він погано говорить українською мовою, тому що . . . . .
4. Вона погано відповідала, тому . . . . .
5. Ми вивчаємо українську мову тільки три місяці, тому . . . . .
6. Вчора ми не ходили в театр, тому що . . . . .
7. Вона дуже любить балет, тому . . . . .
8. Я зателефонував тобі, тому що . . . . .

Вправа 13. Виберіть із дужок потрібні дієслова і поставте їх замість крапок.

1. Батько хоче, щоб я . . . на заводі.
2. Викладач хоче, щоб ми більше . . . українською мовою.
3. Батьки хочуть, щоб ми . . . влітку в селі.
4. Вона пішла в магазин, щоб . . . продукти.
5. Антон зателефонував Марті, щоб . . . її в гості.
6. Студенти приїхали в Україну, щоб . . . українську мову.
7. Я хочу, щоб ви . . . до нас.
8. Викладач сказав нам, щоб ми . . . цю статтю.
9. Студент прийшов до лікаря, щоб . . . консультацію.
10. Я написав сестрі, щоб вона . . . до мене.

(приїхати, прочитати, отримати, запросити, вивчати, прийти, відпочивати, купити, працювати, говорити).

Вправа 14. Замість крапок поставте сполучники **що** або **щоб**.

1. Викладач сказав нам, . . . ми прочитали цю книгу.
2. Він сказав, . . . ця книга дуже цікава.
3. Лікар сказав хворому, . . . у нього ангіна.
4. Лікар сказав, . . . хворий приймав ліки.
4. Батько написав мені, . . . улітку я приїхав додому.
5. Він написав, . . . вони з мамою дуже хочуть бачити мене.
6. Я написав батькам, . . . влітку я обов'язково приїду до них.
5. Я сказав товаришеві, . . . куплю йому квиток в кіно.
7. Товариш сказав мені, . . . я купив йому два квитки.
6. Викладач сказав, . . . сьогодні ми будемо писати контрольну роботу.
8. Він сказав, . . . ми писали уважно.
9. Мій друг сказав мені, . . . я подивився балет "Лебедине озеро".

Вправа 15. Закінчіть речення.

1. Я не хочу, щоб ви . . . .
2. Він приїхав сюди, щоб . . . .
3. Він сказав мені, щоб я . . . .
4. Вона сказала нам, щоб ми . . . .
5. Я прошу його, щоб він . . . .
6. Він хоче, щоб ми . . . .
7. Він прийшов до нас, щоб ми . . . .
8. Вони пішли в магазин, щоб . . . .
9. Я навчаюся в інституті, щоб . . . .

Вправа 16. Прочитайте текст.

**Як батько навчив сина працювати
(Казка)**

Один чоловік мав сина. Одного разу старенький батько тяжко захворів. Покликав він дружину і говорить їй:

– Коли я помру, віддай всі мої речі чужим людям. Наш син ледачий, не любить працювати і не знає, як заробляти хліб. Я не хочу, щоб він отримав мої гроші і мої речі.

Мати вирішила допомогти сину. Вона дала йому гроші і говорить:

– Скажи батькові, що ти сам заробив ці гроші.

Весь день син гуляв, а ввечері прийшов до батька і віддав йому гроші. Батько взяв гроші і кинув їх у вогонь.

– Ці гроші заробив не ти, - сказав батько.

Син засміявся і пішов на вулицю до друзів. А мати зрозуміла, що батька обдурити не можна.

На другий день вона говорить сину:

– Ти повинен заробити гроші сам.

Син пішов і цілий тиждень працював. Коли син прийшов додому та віддав гроші батькові, батько знову кинув гроші в вогонь.

– Що ти зробив! – закричав син. – Я працював увесь тиждень, а ти кинув гроші в вогонь.

І син дістав гроші з вогню.

Тоді батько сказав:

– Тепер я бачу, що ці гроші ти заробив сам.

Вправа 17. Перекажіть текст.

Вправа 18. Прочитайте українські прислів'я.

Брехнею світ пройде, а назад не вернешся.

Ситий голодного не розуміє.

Від добра добра не шукають.

На сонці тепло, а біля матері добре.

Вправа 19. Поясніть, як ви розумієте ці прислів'я.